

Seletuskiri haridus- ja teadusministri käskkirjade muutmise eelnou juurde

1. Sissejuhatus ja eesmärk

Käskkirjaga muudetakse kahte haridus- ja teadusministri käskkirja, millega reguleeritakse SA Eesti Teadusagentuuri poolt elluviidavate tegevuste toetuse andmise tingimusi:

- haridus- ja teadusministri 26. oktoobri 2023. a käskkirja nr 291 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „T&A rahvusvahelistumise toetamine: ühendumine rahvusvahelise teadmiste turuga“ elluviimiseks“ (edaspidi *Mobilitas 3.0*) ning
- haridus- ja teadusministri 21. novembri 2023. a käskkirja nr 317 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine sekkumise „Teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevuste tulemuste rakendamise võimekuse tõstmine ühiskonnas ning selleks soodsa poliitikakeskkonna loomine“ elluviimiseks“ (edaspidi *RITA+*).

Käesolev käskkiri kehtestatakse perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse § 10 lõike 2 alusel. *Mobilitas 3.0* lisa 1 ja *RITA+* lisa kehtestatakse uute terviktekstidena.

Käskkirjad viiakse kooskõlla alates 1. jaanuarist 2024. a. kehtima hakanud uue Euroopa Komisjoni vähese tähtsusega abi määrusega. Täpsustatakse *Mobilitas 3.0* TAT spetsiifilise väljundnäitaja sõnastust ning korrigeeritakse eelarve jagunemist omafinantseeringu lõikes.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Haridus- ja Teadusministeeriumi teadus- ja arendustegevuse poliitika osakonna nõunik Kairi Värv (735 4048, kairi.varv@hm.ee) ja peaekspert Pille Pikker (735 0215, pille.pikker@hm.ee), Haridus- ja Teadusministeeriumi strateegilise planeerimise ja kommunikatsiooni osakonna välisvahendite planeerimise valdkonna juht Inge Oopkaup (735 0279, inge.oopkaup@hm.ee), välisvahendite planeerimise valdkonna nõunik Ragne Hoff (735 0306, ragne.hoff@hm.ee) ning õigus- ja personalipoliitika osakonna õiguspõhise Kadi Mölder (735 0234, kadi.molder@hm.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Alates 1. jaanuarist 2024. a hakkas kehtima Euroopa Komisjoni poolt vastuvõetud uus (horisontaalse) vähese tähtsusega abi määrus – Euroopa Komisjoni määrus (EL) 2023/2831, millega tõsteti vähese tähtsusega abi (VTA) ülemmäära 300 000 euronit ettevõtja kohta.

Lisaks muutus seoses uue määrusega ka VTA vaba jäägi arvestuspõhimõte. Kui eelmise VTA määruse (1407/2013) puhul kehtis VTA ülemmäär kolme majandusaasta (jooksev ja kaks eelmist) kohta, siis alates 01.01.2024. a. kehtib VTA ülemmäär kolme aasta kohta ehk ülemmäära arvestatakse jooksvalt (abi andmise kuupäevast kolm aastat tagasi). See tähendab, et lisaks kahel eelmisel aastal (2023 ja 2022) antud vähese tähtsusega abile tuleb ka kontrollida, kas ettevõtja on saanud VTAd 2021. aastal kuni selle kuupäevani, mil 2024. aastal soovitakse uut VTAd anda.

Nimetatud muudatustega seoses tehakse muudatused ka kahes ministri käskkirjas ning seetõttu sõnastatakse ümber punktid *Mobilitas 3.0* ja *RITA+* käskkirjades, mis käsitlesid VTAg seotud teemasid.

Lisaks korrigeeritakse Mobilitas 3.0 TAT käskkirjas tabelis 1 (Tegevuste seire ja hindamise näitajad) olevat TAT spetsiifilise väljundnäitaja sõnastust tegevuse 2.3 kohta. Hetkel ei lähe see kokku indikaatori selgitusega. Väljundnäitaja mõte on lugeda kokku kõik rahvusvahelistes teadus-, arendus ja innovatsioonialgatuses osalemiseks toetuse saanud projektid, kus on projektis osalejaks Eesti osapool, mitte ainult need projektid, kus koordinaatoriks (projektijuhiks) on Eesti teadlane.

Mobilitas 3.0 TAT käskkirjas muudetakse ka punktis 9.2 olevat eelarvet, et tegevuste 2.1-2.2 riikliku kaasfinantseeringu ja omafinantseeringu osakaal oleks kaks kohta pärast koma. Probleem on tõstatunud programmi elluvijal suhtluses rakendusüksusega ning andmete sisestamisel struktuuritoetuste infosüsteemi. Partneritega lepingute sõlmimisel on samuti selgem kokku leppida, kui omafinantseeringu osakaal kogukuludest on kuni kaks kohta pärast koma. Tegevustes 2.1-2.2 on riikliku kaasfinantseeringu osakaal 16,58% ja omafinantseeringu kohustus 13,42%. Seetõttu jääb meetmete nimekirjas kohustustega katmata riiklik kaasfinantseering summas 1068 eurot, sama summa võrra aga suureneb omafinantseeringu kohustus ehk see on suurem 1068 euro võrra võrreldes kinnitatud meetmete nimekirjaga.

Punkti 10.2.6 sõnastust täpsustatakse viisil, et oleks selge Eesti-siseste liikuvuse- ja majutuskulude hüvitamine. Hüvitatakse välislähetuse lähetuskulud, sh Brüsseli büroo esindaja lähetused Eestisse ja Research in Estonia tegevuse raames Eestisse kutsutud väliskülaliste liikuvuse ja majutusega seotud kulud Eestis.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vastab Euroopa Liidu õigusele ja on kooskõlas riigisiseste õigusaktidega.

4. Eelnõu mõjud

Käskkirjade sõnastus korrigeeritakse vastavaks Euroopa Komisjoni vähese tähtsusega abi määrustele. Täiendavaid mõjusid horisontaalsetele teemadele käskkirjade muutmisel ei esine.

5. Käskkirja kehtivus

Käskkiri hakkab kehtima üldises korras, kuid muudatusi rakendatakse tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2024, mil jõustusid uued Euroopa Komisjoni vähese tähtsusega abi määrused.

6. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja saadeti arvamuse avaldamiseks Riigi Tugiteenuste Keskusele ning SA-le Eesti Teadusagentuur. Tähtajaks laekunud ettepanekutega on arvestatud.

Kairi Värvi
teadus- ja arendustegevuse poliitika osakonna nõunik
osakonnajuhataja ülesannetes